

ОСВІТА ЯК ДЖЕРЕЛО РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ:

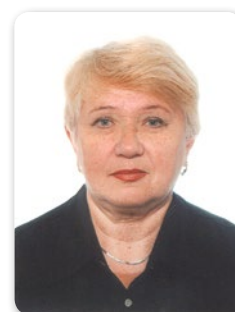
ВІД ДОШКІЛЬНИКА ДО ШКОЛЯРА

Василь Сухомлинський писав: “Школа не повинна вносити різкий перелом у життя дітей. Нехай, ставши учнем, дитина продовжує робити сьогодні те, що вона робила вчора”. Запорукою наступності між дошкільною та початковою ланками освіти є тісна співпраця педагогів, зокрема в організації спільної діяльності дітей різних вікових груп.

Удосконалити свої знання та “інструментарій” для реалізації ідеї наступності педагогам допоможе практикум, на якому працівники ЗДО і вчителі переосмислюють власну педагогічну діяльність.

Формування соціальної компетентності у взаємодії дітей різних вікових груп

Юлія ПРИХОДЬКО, д-р психол. наук,
професор кафедри психології і педагогіки,
НПУ імені М. П. Драгоманова

Важливий засіб забезпечення неперервності освіти — навчально-виховні комплекси, які об'єднують заклади дошкільної та загальної середньої освіти. Завдяки тому, що в них дошкільнята і школярі перебувають у спільному приміщенні й грають на одному подвір'ї, створюються широкі можливості для організації спілкування дітей різних вікових груп, формування між ними доброзичливих стосунків.

Форми організації такої діяльності різноманітні:

- колективні ігри на майданчику або в приміщенні,
- прогулянки на території чи за її межами,
- спільні екскурсії,
- святкові ранки та розваги,
- робота на дослідних ділянках,
- заняття художньою творчістю,
- зустрічі з цікавими людьми.

Правильно чинять ті педагоги, які проводять спільні екскурсії школярів та дошкільників до лісу, річки, в музеї, на виставки. Пережиті гуртом враження, почуття — запорука формування дружнього колективу.

Організація різних видів спільної діяльності молодших школярів і дошкільників потребує чіткого

й узгодженого планування освітнього процесу класоводом і вихователем. Такий план можна скласти на місяць чи квартал. Перспективне планування дає змогу використовувати в роботі з дітьми різні види ігор, залучати вихованців до трудової діяльності і належно готувати як школярів, так і дошкільників до проведення заходів.

Розкриємо деякі особливості такої роботи.

Підготовка дітей різних вікових груп до спільної діяльності

Перш ніж залучити дошкільнят і молодших школярів до спільних ігор і занять, класоводи й вихователі мають провести з дітьми підготовчу роботу.

Так, **учням** треба пояснити, що вони старші за віком і тому можуть стати прикладом для своїх молодших товаришів, багато чого їх навчити. Наприклад, допомогти їм обладнати ігровий куточок, прибрати майданчик, доглянути акваріум, виготовити поробки. Варто нагадати школярам, що вони знають багато цікавих казок та оповідань і можуть розповісти їх маленьким друзям.

Важливо наголосити, що дошкільнята можуть бути хорошими партнерами в іграх, бо знають їх чимало.

Завдяки цілеспрямованій підготовчій роботі у молодших школярів поступово з'являється інтерес до малюків дитсадка й бажання налагодити з ними контакти.

Дошкільників теж треба підготувати до спілкування зі школярами. Спостереження показують: малюки часто соромляться старших дітей, а тому й не мають особливої охоти гратися з ними. Щоб пробудити її, вихователь може, наприклад, звернути увагу дошкільнят на те, що школярі спритні в рухливих іграх та вигадувати цікавинок. За домовленістю з учителем вихователь може запросити в групу молодших школярів і запропонувати їм у присутності дошкільників виготовити іграшки з картону, паперу чи природного матеріалу.

Такі методи і прийоми допоможуть вихователю сформувати у дошкільнят інтерес до діяльності старших дітей, а згодом і готовність спілкуватися з ними. Уважне ставлення школярів до малят захопить їх до гри і спілкування зі старшими товаришами.

Як вчителю, так і вихователю треба пам'ятати: в жодному разі не можна примушувати вихованців до спілкування. Воно має будуватися на основі взаємного бажання, що є запорукою формування доброзичливих відносин між молодшими школярами і дошкільнятами.

Колективні ігри

Найефективнішим засобом формування взаємин дітей є гра, якщо враховувати особливості її організації.

Сюжетно-рольова гра

Знання дітьми правил і змісту гри. Успішність перебігу колективної гри залежить передовсім від того, як діти обох вікових груп засвоїли правила гри, як орієнтуються в явищах суспільного життя, людських взаєминах, які вони зображають у певній грі.

Підготовка реквізиту. Для проведення сюжетно-рольової гри знадобиться чимало атрибутів, до виготовлення яких варто залучати самих учасників. Наприклад, для гри "Магазин" діти під керівництвом педагога можуть гуртом вирізати з паперу "гроші", склеїти пакети для сипучих товарів, зліпити або намалювати овочі, фрукти, цукерки, печиво тощо. Таку підготовчу роботу проводять на уроках трудового навчання або ж у групі продовженого дня.

Розподіл ролей. При організації гри слід дуже уважно поставитися до розподілу ролей, оскільки саме це питання нерідко спричиняє конфлікти. Якщо ж їх вчасно і тактовно не вирішувати, то гра не подарує емоційного задоволення і аж ніяк не сприятиме формуванню приязних стосунків між її учасниками. Понад те, у процесі гри діти виявлятимуть грубість і нетактовність одне до одного, а це неприпустимо, бо головна мета гри — виховання саме доброзичливих, дружніх взаємин.

Моделювання позитивних прикладів із життя.

У реальному житті діти, на жаль, часто бувають свідками негативного ставлення дорослих одне до одного. Як дошкільники, так і молодші школярі сприймають подібні стосунки без належної критичності, а тому можуть переносити їх у свої ігри. Педагогам варто звертати особливу увагу на те, щоб вихованці відтворювали в іграх тільки позитивні приклади із життя дорослих — лише тоді діти оволодіють моральними нормами, прийнятними для нашого суспільства. Отож ігри потребують належного педагогічного керівництва.

Дидактична гра

Невичерпні можливості виховання взаємин між дітьми молодшого шкільного віку та дошкільниками закладено і в дидактичних іграх. Їх зміст і правила ставлять учасників в умови, у яких діти мають продемонструвати вміння діяти спільно, регулювати свою поведінку, бути справедливими, чесними та вимогливими, а в разі потреби й поступатися товаришеві.

У дидактичній грі завжди є роль ведучого, який мусять чітко знати її правила, коло відображених у ній предметів і явищ, щоб при потребі вчасно прийти на допомогу гравцям. Тому на роль ведучого в дидактичній грі варто залучати школярів, які володіють ширшими, ніж дошкільники, знаннями про навколишнє життя і можуть вносити свої корективи в дії учасників. До гри ведучих потрібно готувати заздалегідь.

Обираючи школяра ведучим, педагог має враховувати його індивідуальні особливості. Адже не кожен молодший школяр може впоратися з цією відповідальною роллю. Наприклад, коли у грі бере участь багато дітей, то ведучий має не лише володіти широкими знаннями, а й бути комунікабельним. Без цієї умови годі думати про виховне значення гри. Чітке пояснення, тактовна і терпляча допомога ведучого завжди викликають у дошкільників повагу до свого старшого товариша, бажання наслідувати, виконувати його доручення й прохання.

У парних дидактичних іграх (доміно, шашки, лабиринти) в ролі наставника можуть виступати і ті школярі, які добре вміють грати, але соромляться бути ведучими в іграх з великою кількістю учасників. Учителю варто поговорити з такою дитиною і переконати, що вона може навчити грати, наприклад у шашки, свого молодшого товариша. Це сприятиме самоутвердженню учня. Добре, коли його партнер-дошкільник володіє навичками спілкування. Таке поєднання виховує обох дітей.

Залучення учнів до спільної трудової діяльності

Спілкування дітей різних вікових груп може успішно здійснюватися і в процесі їх спільної трудової діяльності. Тематика деяких уроків трудового навчання, особливо в 1-му класі, близька до тематики занять

БУДУЄМО НОВУ ШКОЛУ РАЗОМ

Журнал “Учитель початкової школи”

пропонує на допомогу педагогам
сучасні методичні матеріали

ЗАОЩАДЬТЕ до 10%

- 1 Заходьте на сайт upsh.com.ua
- 2 Оформлюйте онлайн-передплату на журнали “УПШ” та “Джміль”
- 3 Щомісяця гарантовано отримуйте надійну методичну підтримку!

ІНДЕКСИ для передплати на пошті

“УПШ”
Індекс 89869

+

“Джміль”
Індекс 40295

=

Комплект
Індекс 68604

ЗУСТРІЧАЙТЕ У 2019 РОЦІ

Спецвипуски, що представляють кращий досвід педагогів Львівської та Сумської областей (№2, №9)

Тематичні номери:

- Унікальні місця України (№6)
- Емоції та почуття (№12)